

Kultura, marksizm i chrześcijaństwo w pedagogice

25 lipca 2012

Pedagogika kultury, zwana personalizmem pedagogicznym lub pedagogiką humanistyczną, rozwinęła się jako próba nie tylko pogodzenia, ale i przeciwstawienia jednostronności tak psychologizmu i naturalizmu, jak i socjologizmu pedagogicznego. Proces wychowania według pedagogiki kultury określany jest jako spotkanie jednostki ludzkiej – osoby – z obiektywnymi warunkami, dobrami kultury. Człowiek bierze udział w ich tworzeniu, a tym samym wzbogaca swe siły duchowe i tworzy nowe wartości. Prymat procesów naturalnych miał zostać zastąpiony przez prymat „królestwa dusz”. Przedstawiciele: W. Dilthey, E. Spranger; w Polsce: B. Nawroczyński, S. Hessen, B. Suchodolski, Z. Mysłakowski, J. Gajda.[\[1\]](#)

Pedagogika marksistowska – pedagogika materialistyczna. Pedagogika oparta na filozofii marksistowskiej. Człowiek wprawdzie jest najwyższą wartością, ale jego istota i rodzaj są zdeterminowane całkowicie przez, warunki bytu społecznego i prawa rządzące życiem społecznym. Wychowanie służy przekształcaniu stosunków społecznych w imię sprawiedliwości społecznej. Pedagogika marksistowska była pedagogika dyrektywna. Przedstawiciele: K. Marks, F. Engels, P. Błóński, K. Uszyński, L. Tołstoj, S. Szacki; w Polsce: W. Spasowski, S. Rudniański, S. Sempołowska, H. Muszyński, A. Lewin.[\[2\]](#)

Pedagogika chrześcijańska – humanizm chrześcijański. Pedagogika oparta na chrześcijańskich podstawach filozoficznych i światopoglądowych oraz na doktrynie wychowawczej Kościoła katolickiego. Zakłada pełne rozwijanie osobowości wychowanka jako człowieka. Wychowanek, aby móc rozwijać się wszechstronnie pod względem umysłowym, fizycznym i duchowym, musi przejść przez z cztery społeczności wychowania.

Tymi społecznościami są: rodzina, państwo, Kościół, szkoła katolicka, które wychowują do pokoju z Bogiem i ludźmi. Przedstawiciele: Św. J. Bosko, J. O. P. Woroniecki, ks. kard. St. Wyszyński, K. Wojtyła – Jan Paweł II, S. Kunowski, L. Dyczewski, ks. M. Nowak i Cz. J. Tarnowski. Jako wyraźna koncepcja ostatnio krystalizuje się chrześcijańska pedagogika otwarta, która w odróżnieniu od wyżej pokazanej statycznej pedagogiki chrześcijańskiej jest dynamiczna, opiera się na antropologii filozoficznej i inspiracji chrześcijańskiej, szeroko otwiera się na „osobę ludzką” i wszelkie problemy pedagogiczne.[3]

Pedagogika jako dziedzina nauki o wychowaniu i edukacji nie jest jednorodna; jej rozwój oraz kierunki są głęboko związane z różnymi ideologiami i kulturami, które wpływają na jej teoretyczne fundamenty oraz praktyczne podejścia. Wśród najważniejszych wpływów na pedagogikę wyróżniają się marksizm i chrześcijaństwo, a ich oddziaływanie na teorię i praktykę wychowawczą jest znaczące. W artykule tym przeanalizujemy, jak te dwie ideologie wpływają na rozumienie i kształtowanie kultury edukacyjnej oraz jak ich perspektywy oddziałują na pedagogikę.

Marksizm, jako teoria społeczna i polityczna stworzona przez Karola Marksa i Fryderyka Engelsa, ma swoje korzenie w analizie materializmu historycznego i dialektycznego. Marksizm wyraźnie podkreśla rolę klasy społecznej i struktur ekonomicznych w kształtowaniu życia społecznego, w tym również procesu edukacji. W kontekście pedagogiki, marksizm analizuje szkołę jako instytucję, która nie tylko przekazuje wiedzę, ale także odzwierciedla i reprodukuje istniejące nierówności społeczne. W myśli marksistowskiej, edukacja jest narzędziem ideologicznym, służącym utrzymaniu dominacji jednej klasy społecznej nad innymi. W związku z tym, marksistowska pedagogika kładzie nacisk na edukację jako proces wyzwalający, który ma na celu zmiany społeczne i sprawiedliwość społeczną. W praktyce pedagogicznej, marksizm promuje podejścia, które

mają na celu krytyczną analizę struktury społecznej i dąży do zrozumienia oraz zmiany relacji władzy i nierówności.

Z drugiej strony, chrześcijaństwo jako religia ma swoje korzenie w naukach Jezusa Chrystusa i stanowi istotny wpływ na pedagogikę poprzez swoje wartości etyczne i moralne. Chrześcijańska pedagogika kładzie nacisk na wychowanie w duchu miłości, współczucia, i poszanowania drugiego człowieka. W kontekście edukacji, chrześcijaństwo promuje rozwój osobisty ucznia w harmonii z wartościami religijnymi oraz duchowymi. Chrześcijańska pedagogika zwraca uwagę na integralny rozwój dziecka, obejmujący zarówno aspekty duchowe, moralne, jak i intelektualne. W praktyce pedagogicznej, chrześcijaństwo może prowadzić do integracji wartości religijnych z programem nauczania, oferując wsparcie emocjonalne i duchowe uczniom oraz promując postawy empatii i odpowiedzialności społecznej.

W kontekście kultury, marksizm i chrześcijaństwo oferują odmienne perspektywy na rolę edukacji. Marksizm traktuje kulturę jako pole walki ideologicznej, gdzie edukacja jest jednym z narzędzi reprodukcji kulturowej dominacji klasowej. W tym ujęciu, kultura jest narzędziem, które może być używane do podtrzymywania lub kwestionowania istniejącego porządku społecznego. W marksistowskim rozumieniu, edukacja ma potencjał do krytycznej analizy i zmiany dominujących struktur kulturowych.

W przeciwieństwie do tego, chrześcijańska pedagogika traktuje kulturę jako przestrzeń, w której wartości religijne i moralne mogą być pielęgnowane i przekazywane. Chrześcijańska edukacja często zakłada, że kultura powinna być zgodna z wartościami religijnymi, a szkoła ma rolę wspierającą w kształtowaniu tych wartości. Kultura w ujęciu chrześcijańskim jest postrzegana jako przestrzeń, w której mogą być realizowane ideały miłości, sprawiedliwości i szacunku dla innych.

Interakcja między marksizmem a chrześcijaństwem w pedagogice jest złożona i często kontrowersyjna. Obydwa podejścia oferują

różne odpowiedzi na pytanie o cel i funkcję edukacji, co prowadzi do różnorodnych praktyk pedagogicznych. Marksizm może prowadzić do działań mających na celu transformację społeczno-polityczną i rozwiązywanie nierówności, podczas gdy chrześcijańska pedagogika koncentruje się na kształtowaniu wartości moralnych i duchowych w kontekście edukacji.

Współczesne podejścia do pedagogiki często próbują łączyć różne aspekty tych ideologii, integrując krytyczne myślenie z wartościami duchowymi i moralnymi. Praktyki edukacyjne mogą więc uwzględniać zarówno potrzeby społeczne i ideologiczne analizy, jak i aspekty wartościowe i duchowe, starając się znaleźć balans między tymi różnymi wpływami.

Marksizm i chrześcijaństwo mają istotny wpływ na pedagogikę, oferując różne perspektywy na rolę edukacji w społeczeństwie. Marksizm zwraca uwagę na rolę edukacji w reprodukcji i zmianie struktur społecznych, podczas gdy chrześcijańska pedagogika kładzie nacisk na rozwój wartości moralnych i duchowych. Zrozumienie tych wpływów i ich wpływu na praktykę edukacyjną jest kluczowe dla dalszego rozwoju pedagogiki jako nauki, która nie tylko przekazuje wiedzę, ale także kształtuje postawy i wartości uczniów.

[1] L. Zarzecki, Teoretyczne podstawy wychowania. Teoria i praktyka w zarysie, Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa w Jeleniej Górze, Jelenia Góra 2012, s. 27

[2] Ibidem, s. 27-28

[3] Ibidem, s. 28

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.